

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-85 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 04-66/948-226
Karar Tarihi : 19.10.2004

10

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Rıfki ÜNAL, Prof Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖR : Harun ULU

20

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Bizimgaz Tic. San. A.Ş.
19 Mayıs Cad. No: 4, Nova Baran Plaza
K:20 Şişli / İstanbul

D. TARAFLAR : - Bizimgaz Tic. San. A.Ş. ile bayileri

E. DOSYA KONUSU: Bizimgaz Tic. San. A.Ş.'nin sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) dağıtım pazarındaki "Bayilik Anlaşmaları" için muafiyet talebi.

30

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 9.8.2004 tarih, 4411 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 5. maddeleri ile 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 12.10.2004 tarih, 2004-1-85/MM-04-HU sayılı Muafiyet Raporu, 14.10.2004 tarih, REK.0.05.00.00/194 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-66 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40

G. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Bizimgaz Tic. San. A.Ş. (Bizimgaz)'nin Tüpgaz Bayilik Sözleşmesi, LPG İle Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi ve Dökme LPG Sözleşmeleri'nin 2003/3 sayılı Tebliğ ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Bizimgaz, Tüpraş Rafinerisi'nden satın aldığı veya ithal ettiği LPG'yi bayileri vasıtasıyla çeşitli tüketici gruplarına ulaştırmaktadır. Bu çerçevede şirket, LPG dağıtımına yönelik olarak üç çeşit sözleşme imzalamaktadır:

- 50 1. Tüpgaz Sözleşmeleri: LPG'nin 2, 12, 24, 45 kg.'lık tüpler içinde ev ve işyerlerine sunulmasına yönelik olarak imzalanan bayilik sözleşmeleri.
2. Otogaz Sözleşmeleri: Otomobillerde yakıt olarak kullanılmak üzere LPG satışı yapan otogaz istasyonları ile yapılan bayilik sözleşmeleri.
3. Dökmegaz Sözleşmeleri: Büyük miktarda LPG kullanan işletmelerle imzalanan sözleşmeler.

60 Bizimgaz'ın başvurusunda yer alan bu üç sözleşme türü ile ilgili değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

H.1. Tüpgaz Sözleşmesi

Bizimgaz, tüpgaz bayileriyle "Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Tüplü Bayiliği Anlaşması ve Genel Şartnamesi" (Tüpgaz Sözleşmesi) başlıklı bir sözleşme yapmıştır.

29 maddeden oluşan Tüpgaz Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesindeki değerlendirmesine aşağıda yer verilmiştir.

70 - Bölge - Müşteri Kısıtlaması

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 1. maddesinde, anlaşmanın konusu Bizimgaz'ın marka, işaret ve rengini taşıyan kaplarda satışa sunulan LPG'nin tüketiciye satılması ve bununla ilgili hizmetlerinin yapılması olarak belirlenmiştir.

80 Sözleşmenin 4. maddesinde, başka bayi ve bayiliklerin açılmasının Bizimgaz'ın yetkisinde olduğu, bayinin buna muhalefet edemeyeceği, Bizimgaz'ın dilediği müşteriyi re'sen abone kaydedebileceği ve bu aboneye LPG ve emtia satışı yapabileceği, Bizimgaz'ın bayiden bu aboneye LPG ikmalinde bulunmasını talep ettiğinde, bayinin bu hizmeti vermekle mükellef olduğu hususlarına yer verilmiştir.

Tüpgaz Sözleşmesi'nin geneline bakıldığında, bayinin faaliyet göstereceği herhangi bir münhasır bölge tanımı yapılmadığı görülmektedir. Sözleşme'nin 4. maddesi uyarınca başka bayilikler verilebileceği de dikkate alındığında Tüpgaz Sözleşmesi'nin münhasırlık taşımayan bir sözleşme niteliğinde olduğu görülmektedir.

90 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde; "...sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması"na yönelik hükümlerin ilgili sözleşmeyi Tebliğ kapsamı dışına çıkarmayacağına yer verilmiştir. Bildirilen Tüpgaz Sözleşmesi'nin münhasırlık taşımadığı dikkate alındığında bayilere yönelik bölge ve müşteri sınırlaması getirilemeyeceği açıktır.

Tüpgaz Sözleşmesi'nde bayilere yönelik bölge sınırlaması getirilmemekle birlikte, Sözleşme'nin 4. maddesinde bayinin diğer LPG dağıtım firmalarının bayilerine hiçbir surette LPG satışı yapamayacağı, ayrıca, Bizimgaz'ın yazılı

100 izni olmadan diğer Bizimgaz bayilerine de LPG satışı yapamayacağı belirtilmektedir. Bu hüküm, münhasır olmayan bir sözleşmede bayiye getirilen bir müşteri kısıtlaması olup, bu bakımdan ilgili sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılık taşımaktadır.

Ancak, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün (PIGM) çıkardığı "Akaryakıt ve Sıvılaştırılmış Petrol Gazı Dağıtım ve Pazarlama Şirketlerinin Kurulmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kararların Uygulanmasına Dair 2003/1 sayılı Tebliğ" in;

110 - 2. maddesinde, LPG dağıtım ve pazarlama şirketlerinin diğer LPG dağıtım ve pazarlama şirketlerinin bayilerine ve anlaşmalı müşterilerine doğrudan veya dolaylı olarak LPG satışı yapamayacağı,

- 3. maddesinde bayilerin bağlı buldukları dağıtım ve pazarlama şirketlerinin bayilerine ve diğer dağıtım ve pazarlama şirketi bayilerine LPG satışı yapamayacağı

belirtilmiştir.

120 Bu bakımdan, Tüpgaz Sözleşmesi'ndeki müşteri kısıtlamasının PİGM'in 2003/1 sayılı Tebliği'nin 3. maddesi doğrultusunda yapılmış bir düzenleme olduğu ve ilgili teşebbüslerin bu konuda bağımsız karar alabilme özgürlüğünün olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, Tüpgaz Sözleşmesi'nin 4. maddesinde yer verilen kısıtlamanın yürürlükteki mevzuat doğrultusunda olduğu, bu konunun 4054 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ kapsamı dışında kaldığı sonucuna varılmıştır.

- Fiyata İlişkin Madde

130 Tüpgaz Sözleşmesi'nin 1. maddesinde bayinin, Bizimgaz'ın Valiliklere bildirdiği azami perakende satış fiyatlarının üstünde satış yapmamakla yükümlü olduğu, bu fiyatın altında bir fiyatla satış yapmasının kendi yetki ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

140 Petrol Ürünleri Alım, Satım ve Fiyatlandırma Esasları Hakkındaki 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda LPG satışında uygulanacak tavan fiyatların belirlenmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu Karar'ın 10. maddesinde, tavan fiyata göre tespit edilen petrol ürünlerinin mahalli perakende azami satış fiyatlarının aynı gün PİGM'ye, Valiliklere ve en az üç büyük ilin fiyatlarının görsel ve yazılı basına bildirileceği, bayilerin de azami satış fiyatlarının altında bir fiyatla satış yapabileceği belirtilmiştir.

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 1. maddesindeki bu hüküm, ilgili mevzuat doğrultusunda düzenlenmiş olup, tavan fiyatların altında satış yapılmasının önünde bir engel olmadığı için 4054 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ hükümleri çerçevesinde olumsuz bir durum yaratmamaktadır.

- Rekabet Etme Yasağına ve Sözleşmenin Süresine İlişkin Hükümler

150 Tüpgaz Sözleşmesi'nin 2. maddesinde, bayinin Sözleşme'nin devamı süresince rekabet yasağına tabi olduğu, bu nedenle Sözleşme'nin devamı süresince başka LPG dağıtım şirketinin bayiliğini, tali bayiliğini veya yetkili satıcılığını başka adreste olsa dahi yapamayacağı, kurulmuş veya kurulacak bu nitelikteki şirketlere ortak olamayacağı yönünde düzenleme getirilmiştir. Aynı maddede, bayi eğer bir şirket ise şirketi temsil hakkı olan veya şirkette kararlara katılan ortakların da rekabet yasağına tabi olduğu belirtilmektedir.

160 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, bayiye belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü getirilemeyeceğine yer verilmiştir. Rekabet yasağının süresini tespit edebilmek için sözleşmenin geçerlilik süresinin incelenmesi gerekmektedir.

9.7.2004 tarihinde imzalanan Tüpgaz Sözleşmesi'nin süre ile ilgili 25. maddesinde Sözleşme'nin tanzim tarihinden itibaren 5 yıl geçerli olacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda, bayiye getirilen ve sözleşme süresine bağlanan rekabet yasağının 5 yılı aşmadığı görülmektedir.

170 Bu doğrultuda, 4054 sayılı Kanun bakımından önem taşıyan maddelerine yukarıda yer verilen Bizimgaz'ın Tüpgaz Sözleşmesi'nin 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.

H.2. Otogaz Sözleşmesi

Bizimgaz'ın başvurusuna konu olan diğer bir sözleşme örneği de "LPG İle Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi" (Otogaz Sözleşmesi)'dir. Bu sözleşme hükümlerinin değerlendirmesine aşağıda yer verilmiştir.

- Müşteri Kısıtlaması

180 Otogaz Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre, sözleşmenin konusu Bizimgaz tarafından tankerlerle sevk edilen LPG'nin teslimi, stoklanması, muhafaza edilmesi, TSE standartlarına göre LPG ile çalışabilir hale dönüştürülmüş veya bu şekilde imal edilmiş motorlu kara taşıtlarına LPG doldurulması işini görecektir. Otogaz ikmal istasyonu kurulması ve işletilmesi ile ilgili esaslardır.

190 Sözleşme'nin 4. maddesinde, bayinin tüplere dolum yapmayacağı, Bizimgaz tarafından teslim edilecek LPG'yi hiç bir şekilde toptan veya başka amaçlar için satamayacağı ve naklettiremeyeceği, başka firmalardan LPG alamayacağı hükmü yer almaktadır. Bu hüküm bayiye müşteri kısıtlaması getiriyor ve sözleşmeyi 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamına çıkarıyor olsa da Petrol Ürünleri Alım, Satım ve Fiyatlandırma Esasları Hakkındaki 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile PİGM'in 2002/1 sayılı Tebliği'nin 6. maddesi doğrultusunda yapılmış olması nedeniyle bu husus 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamı dışında kalmaktadır.

- Satış Fiyatına İlişkin Hüküm

200 Otogaz Sözleşmesi'nin 26. maddesinde, bayinin Bizimgaz veya yetkili makamlarca saptanan azami satış fiyatlarının üzerinde fiyatlarla LPG satışı yapamayacağı belirtilmektedir.

210 Petrol Ürünleri Alım, Satım ve Fiyatlandırma Esasları Hakkındaki 98/10745 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca petrol ürünleri ve LPG fiyatlarının azami satış fiyatları İtalya limanlarında oluşan fiyatlar dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu Kararname ile ilgili ürünlerin rafineri ve ithalatçı satış fiyatları ile dağıtım şirketleri ve istasyonların dağıtım payları da belirlenmiştir. Bu bakımdan, mevcut durumda LPG satış fiyatları için bir üst limit belirlenmiştir.

Öte yandan, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4(a) maddesinde; *"tarafardan herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla, sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi"*nin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan söz konusu maddede Bizimgaz'ın bayinin azami satış fiyatlarını belirlemesinin önünde bir engel olmadığı kanaatine varılmıştır.

- Rekabet Etme Yasağı ve Sözleşmenin Süresi

220 Otogaz Sözleşmesi'nin 2. maddesinde rekabet etme yasağı düzenlenmiştir. Bu maddede; *"Bayi aynı istasyonda başka bir şirketin otogaz bayiliğini alamaz, bununla ilgili faaliyette bulunamaz"* şeklinde bir hüküm getirilmiştir.

230 Sözleşme'nin süreyi belirleyen 31. maddesi uyarınca; Sözleşme, imzalandığı 1.3.2004 tarihi itibarı ile yürürlüğe girecek ve bayinin ilk gaz aldığı tarih itibarıyla 5 yıl süreyle geçerli olacak, taraflar Sözleşme'nin sona ermesinden 4 ay önce bir araya gelerek Sözleşme'nin yenilenmesi veya sona erdirilmesi hususunda mutabakata varacaklar, eğer Sözleşme'nin yenilenmesine karar verilmiş ise sona erecek Sözleşme'nin hitam tarihinden başlamak üzere yeni bir sözleşme imzalayacaklardır.

Otogaz Sözleşmesi'nin 31. maddesinden Sözleşme'nin süresinin 5 yıl ile sınırlı olduğu ve otomatik olarak bu sürenin uzamasına imkan tanınmadığı görülmekte olup, bununla bayiye getirilen rekabet yasağı da ortadan kalkacaktır. Bu bakımdan Sözleşme'de yer verilen rekabet etme yasağının 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen sınır içerisinde belirlendiği görülmektedir.

240 Sözleşme'de, yukarıda yer verilen hükümler dışında rekabet kuralları ile doğrudan ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu doğrultuda, Bizimgaz'ın Otogaz Sözleşmesi'nin kapsam, fiyat, rekabet yasağı ve süreye ilişkin hükümleri bakımından 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

H.3. Dökme LPG Sözleşmesi

250

Bizimgaz'ın, müşteriye teslim edeceği LPG'nin depolanacağı tesislerin (ikmal yapılacak tesis) mülkiyeti veya kullanım haklarına göre farklılıklar içeren 4 çeşit dökme LPG sözleşmesi bulunmakta olup, bunlara aşağıda ver verilmiştir:

- Dökme LPG Teslim Sözleşmesi: İkmalin yapılacağı tesisin müşteriye ait olması halinde imzalanan,

- Dökme LPG İkmal ve Kiralık Tesis Teslim Sözleşmesi: İkmalin yapılacağı tesisin Bizimgaz'a ait olup, müşteriye kiralanması halinde imzalanan,

260

- Dökme LPG İkmal ve Depozitolu Teslim Sözleşmesi: İkmalin yapılacağı tesisin Bizimgaz'a ait olup, müşteriye depozito karşılığı verilmesi halinde imzalanan,

- Dökme LPG İkmal ve Ariyet Tesis Teslim Sözleşmesi: İkmalin yapılacağı tesisin Bizimgaz'a ait olup müşteriye ariyet olarak verilmesi halinde imzalanan sözleşmelerdir.

270

Yukarıda yer verilen sözleşmelerde sadece ikmal yapılacak tesisin mülkiyetine ilişkin hükümler bakımından farklılık bulunmakta olup, diğer hükümler aynıdır. Bu nedenle Bizimgaz'ın dökme LPG'ye ilişkin tüm sözleşmelerinin "Dökme LPG Sözleşmesi" ismi altında bir sözleşme olarak değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Bu çerçevede Dökme LPG Sözleşmesi'nin değerlendirilmesine aşağıda yer verilmiştir.

- Rekabet Etme Yasağı ve Sözleşmenin Süresi

280

Dökme LPG Sözleşmesi'nin 6.2. maddesinde müşterinin işletmesinin ihtiyacı olan tüm dökme LPG'yi Bizimgaz'dan tedarik edeceği, 12. maddesinde ise müşterinin ihtiyacı olan dökme LPG'yi başka bir şahıs veya şirketten alamayacağı belirtilmiştir.

290

Sözleşme'nin süreyi belirleyen 14. maddesi uyarınca; Sözleşme, imzalandığı 5.4.2004 tarihi itibarı ile yürürlüğe girecek ve müşterinin ilk gaz aldığı tarih itibarıyla 5 yıl süreyle geçerli olacak, taraflar Sözleşme'nin sona ermesinden 4 ay önce bir araya gelerek Sözleşme'nin yenilenmesi veya sona erdirilmesi hususunda mutabakata varacaklar, eğer Sözleşme'nin yenilenmesine karar verilmiş ise sona erecek Sözleşme'nin hitam tarihinden başlamak üzere yeni bir sözleşme imzalayacaklardır.

Dökme LPG Sözleşmesi'nin 14. maddesinden Sözleşme'nin süresinin 5 yıl ile sınırlı olduğu ve otomatik olarak bu sürenin uzamasına imkan tanınmadığı görülmekte olup, bununla müşteriye getirilen rekabet yasağı da ortadan kalkacaktır. Bu bakımdan Sözleşme'de yer verilen rekabet etme yasağının 2002/2 sayılı Tebliğ de öngörülen sınır içerisinde belirlendiği görülmektedir.

Sözleşme'de, yukarıda yer verilen hükümler dışında rekabet kuralları ile doğrudan ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

300 **I. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Bizimgaz Tic. San. A.Ş.'nin "Tüpgaz Bayilik Sözleşmesi" ve "LPG ile Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi"nde bayilere getirilen müşteri kısıtlamalarının 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı olduğuna, ancak LPG sektörüne ait mevzuattan kaynaklanması nedeniyle ilgili hükümlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceğine, bu doğrultuda Bizimgaz Tic. San. A.Ş.'nin "Tüpgaz Bayilik Sözleşmesi", "LPG ile Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi" ve "Dökme LPG Sözleşmeleri"nin 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir

Rekabet Kurulu'nun 19.10.2004 Gün ve 04-66/948-226 Sayılı Karar'ına
KARŞI OY GEREKÇESİ

Bizimgaz adlı teşebbüsün başlıkta anılan Karar'a konu olan sözleşmelerinden ilgili raportör incelemesinde ve buna bağlı olarak Karar'da yanlış biçimde "Bayilik Sözleşmesi" olarak anılan "Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Tüplü Bayiliği Anlaşması ve Genel Şartnamesi" ile "LPG ile Çalışan Karayolu Taşıtları için İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi"nde bayilere getirilen müşteri kısıtlamalarının 2003/3 Sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı olduğuna Kurul'ca hükmedildikten sonra bu anlaşmalardaki hükümlerin Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2003/1 sayılı Tebliği doğrultusunda düzenlendiği, dolayısıyla 4054 sayılı kanun ve bu konudaki Rekabet Kurulu Tebliği'nin kapsamı dışında kaldığına, anılan PİGM Tebliği hakkında (örneğin bu Tebliğ'in yetkisini veren yasada böyle bir düzenlemeye dayanak bulunup bulunmadığı konusunda) yeterli bilgi sahibi olunmaksızın acele ile karar verilmesi; öteyandan sözü edilen Karar'ın konusu olan ve yukarıda sayılan anlaşmaların yasa kapsamı dışında kaldığı belirlendiği halde bunların, ***varlığı sabit olan ve ihlal oluşturan anlaşmaların belli niteliklere sahip olmaları halinde 4054 sayılı Yasa'nın 5.maddesinde belirlenen şartları (yani rekabeti aşırı derecede tahrip etmeksizin toplum ve ekonomi açısından yarar sağlar olmak gibi bir özelliği) taşıdıkları ön kabulü ile bu anlaşmalara Yasa'nın 4.maddesinde belirtilen yasaklardan ve bunların getireceği olası yaptırımlardan bağımsızlığın otomatik olarak tanınması (bir başka deyişle, Yasa'ya ve hukuka aykırılığına göz yumulması)*** demek olan grup muafiyetinden yararlandıkları yolunda bir ifadeye Karar'da yer verilmesi yanlış olmuştur kanısındayım.

Bu nedenlerle başlıkta anılan Karar'a karşı oy kullandım..

Murat GENCER
Kurul Üyesi